

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/15-01/154

URBROJ: 65-15-02

Zagreb, 17. rujna 2015.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, *Prijedlog nacionalne strategije razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2020. godine*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 17. rujna 2015. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Vesnu Pusić, prvu potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu vanjskih i europskih poslova, Joška Klisovića, zamjenika ministricu vanjskih i europskih poslova, te mr. sc. Jasnu Ognjanovac, pomoćnicu ministricu vanjskih i europskih poslova.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/15-43/06
Urbroj: 50301-21/21-15-2

Zagreb, 17. rujna 2015.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog nacionalne strategije razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2020. godine

Na temelju članka 172. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/13), a u vezi s člankom 6. Zakona o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu (Narodne novine, broj 146/08), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog nacionalne strategije razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Vesnu Pusić, prvu potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu vanjskih i europskih poslova, Joška Klisovića, zamjenika ministricu vanjskih i europskih poslova, te mr. sc. Jasnu Ognjanovac, pomoćnicu ministricu vanjskih i europskih poslova.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG NACIONALNE STRATEGIJE RAZVOJNE SURADNJE
REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE
OD 2015. DO 2020. GODINE**

Zagreb, rujan 2015.

Prijedlog

Na temelju članka 6. Zakona o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu (Narodne novine, broj 146/08), Hrvatski sabor je na sjednici održanoj _____ donio

NACIONALNU STRATEGIJU RAZVOJNE SURADNJE

REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE

OD 2015. DO 2020. GODINE

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. STRATEŠKI OKVIR	4
2.1. Međunarodni okvir	4
2.1.1. <i>Promjene u paradigmi</i>	4
2.1.2. <i>Novi dionici</i>	5
2.1.3. <i>Novi globalni izazovi</i>	5
2.1.4. <i>Na razmeđi procesa</i>	6
2.2. Uloga Europske unije u globalnoj razvojnoj i humanitarnoj politici	7
2.3. Hrvatska - osvrt na strateški, institucionalni i zakonodavni okvir.....	8
3. PREDNOSTI HRVATSKE POLITIKE RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI	10
3.1. Iskustva ratne i poslijeratne demokratske tranzicije.....	10
3.2. Iskustvo pristupanja Europskoj uniji	10
3.3. Tradicija suradničkog odnosa sa zemljama u razvoju	10
4. IZAZOVI PRED HRVATSKOM POLITIKOM RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI.....	12
4.1. Međunarodni odnosi	12
4.2. Nacionalni okvir za suradnju	13
4.2.1. <i>Međuinstitucionalna suradnja</i>	14
4.2.2. <i>Suradnja s izvaninstitucionalnim partnerima</i>	14
4.3. Financijski preduvjeti	15
4.4. Upravni preduvjeti	17
5. ZEMLJOPISNI I SEKTORSKI PRIORITETI	19
5.1. Zemljopisni prioriteti	19
5.2. Sektorski prioriteti	21
6. NAČELA RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI.....	25
7. OČEKIVANI UČINCI.....	26

1. UVOD

Nacionalna strategija razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2020. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija) donosi se sukladno Zakonu o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu¹. Nadograđujući prethodnu i prvu Nacionalnu strategiju za razdoblje od 2009. do 2014. godine, Hrvatska na ovaj način nastavlja utvrđivati nacionalnu politiku međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći kao jednu od ključnih sastavnica i najvažnijih instrumenata vanjske politike.

Osnovni je cilj međunarodne razvojne politike koristiti financijske i nefinancijske kapacitete kako bi se dugoročno i trajno suzbilo globalno siromaštvo te pomoglo osobama, zajednicama, državama i regijama u preuzimanju odgovornosti za vlastiti napredak. Humanitarna pomoć kratkoročna je i hitna podrška stanovništvu pogođenom prirodnim ili krizama prouzročenima ljudskim djelovanjem, čiji je glavni cilj spašavanje života.

Siromaštvo, oružani sukobi, ekstremizam, povrede ljudskih prava, politički progoni i klimatske promjene imaju izravnu uzročno-posljedičnu vezu sa stupnjem razvijenosti društava. Siromaštvo je prije svega ključan univerzalni izazov razvojne politike koji je potrebno promatrati iz perspektive šire od agregiranih statističkih podataka, a njegovom rješavanju nužno je pristupiti na sveobuhvatan i usklađen način, ciljano, poštujući kontekst i uzimajući u obzir iskazane potrebe primatelja. K tomu, mnogi od navedenih izazova, s kojima se zemlje u razvoju susreću, teško su dokučivi razvijenim društvima, koja su od, primjerice, rata, gladi, epidemija, već uspjela dostići generacijski odmak.

U samo dva desetljeća od svojeg osamostaljenja, Hrvatska je prešla put od zemlje suočene sa sukobom i humanitarnom krizom u gospodarski i društveno razvijenu zemlju donatoricu. Pristupanjem Europskoj uniji pridružili smo se skupini najrazvijenijih država i ujedno najvećem i najutjecajnijem donatoru na svijetu, koji izdvaja više od polovice ukupne globalne razvojne pomoći.

Položaj Hrvatske u globalnim okvirima razvojne politike određen je veličinom, kapacitetima i izazovima nove zemlje davateljice, no, jednako tako i iskustvom poslijeratne tranzicije koje je Hrvatska prepoznala kao svoju dodanu vrijednost u razvojnoj politici, koje će nastaviti nadograđivati i uz pomoć kojeg će imati priliku globalnoj razvojnoj zajednici doprinijeti udjelom razmjerno većim, nego države sličnoga vanjskopolitičkoga utjecaja i gospodarskog obujma. Tijekom ratne i poslijeratne demokratske tranzicije Hrvatska je stekla jedinstvena iskustva i znanja koja hrvatskoj razvojnoj politici daju komparativnu prednost u globalnoj zajednici davatelja razvojne suradnje.

Hrvatska će uz pomoć Nacionalne strategije nastaviti ugrađivati vlastita tranzicijska iskustva u razvojni instrumentarij Europske unije (EU), dok će na globalnoj razini nesebično prenositi iskustva vlastitog razvoja zemljama koje prolaze kroz slične izazove tranzicije te će na taj način ponuditi konkretan doprinos razvoju čovječanstva, ali time i osnažiti svoj vanjskopolitički položaj te potaknuti vlastiti gospodarski razvoj i unaprijediti vlastitu sigurnost.

¹ Narodne novine, broj 146/08

2. STRATEŠKI OKVIR

2.1. *Međunarodni okvir*

Politika razvojne suradnje i humanitarne pomoći sve je istaknutiji instrument za uspostavu i razvoj vanjskopolitičkih odnosa koji već desetljećima uspješno koriste najrazvijenije države, a čije važnosti brzorastuća gospodarstva postaju sve svjesnija. No, neovisno o političkim, gospodarskim ili svjetonazorskim interesima kako davatelja tako i primatelja, razvojna i humanitarna politika prije svega predstavljaju iskonsku težnju čovjeka da na miran i održiv način suzbije globalno siromaštvo i potakne razvoj cjelokupnog čovječanstva.

Jedan od ciljeva Nacionalne strategije svakako je ponuditi odgovore na trenutna kretanja, pronaći odgovarajuće mjesto, dodanu vrijednost i koristi za Hrvatsku u njima te uspostaviti strateški okvir za unaprjeđenje hrvatske politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći u narednom šestogodišnjem razdoblju. S tim u vezi, potrebno je imati na umu kako se globalna razvojna zajednica nalazi usred definiranja i utvrđivanja globalne razvojne strategije te kako će brojni u nastavku navedeni procesi tek biti okončani, a globalna načela i ciljevi usuglašeni nakon usvajanja ove Nacionalne strategije. Iz tog razloga, ova Nacionalna strategija će, po potrebi, biti predmetom srednjoročne revizije.

2.1.1. *Promjene u paradigmi*

Globalna politika razvojne suradnje, naročito u posljednjem desetljeću, doživjela je značajne promjene. Prije svega, porasla je svijest kako je razvojna suradnja djelotvorniji instrument od razvojne pomoći. Točnije, preobražaj iz odnosa davatelj-primatelj u odnos partner-partner daje veći učinak i osnažuje viziju globalnog partnerstva. Suradnja i partnerstvo povećavaju odgovornost primatelja, a davatelju daju jasne smjernice o konkretnim potrebama društva u koje namjerava usmjeriti pomoć. Osim toga, imajući na umu činjenicu kako je razvojna suradnja često vanjskopolitička prethodnica šire političke i gospodarske suradnje, ovakav partnerski odnos već u začetku stvara zdrave preduvjete za uspostavu opsežnije suradnje između ravnopravnih partnera.

Nadalje, tradicionalni oblici podrške, koji su se oslanjali na međudržavnu službenu razvojnu pomoć (SRP)², ustuknuli su pred dinamičnijim oblicima suradnje, kojima se, prvo, napušta izrazito jednosmjernan odnos između dvije zemlje, a drugo, financijsku pomoć zamjenjuju često djelotvorniji tehnički i drugi nefinancijski oblici podrške. Usto, sve se učestalijom čini potreba za sveobuhvatnim bilježenjem oblika razvojne suradnje, poput vanjskih ulaganja ili međunarodnog sigurnosnog i mirovnog djelovanja. Revizija definicije službene razvojne pomoći, kao i rasprave o novim modelima bilježenja ukupne službene podrške održivom razvoju, koje se trenutno vode u okviru Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj, također bi u konačnom ishodu trebale oslikavati ove nove tendencije i obuhvatiti širi spektar izdvajanja za globalni razvoj.

² Prema definiciji Odbora za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj službena razvojna pomoć odnosi se na doprinose međunarodnim institucijama te aktivnosti i mjere koje se financiraju iz proračuna državnih i lokalnih vlada, s ciljem poticanja razvoja i napretka zemalja u razvoju koje se nalaze na popisu primatelja razvojne pomoći. Popis primatelja nalazi se na internetskoj stranici Odbora za razvojnu pomoć (<http://www.oecd.org/dac/stats/daclist.htm>).

Konačno, sve je veća svijest globalne zajednice da je razvoj višesmjerni proces koji će biti djelotvoran jedino ako se poštuje vlasništvo zemalja u razvoju nad samim procesom, ako se suradnja temelji na održivosti rezultata, ako se uključi širok spektar dionika u globalno partnerstvo te ako se osigura transparentnost i međusobna odgovornost prilikom provedbe razvojne suradnje. Upravo navedena načela obuhvaćena su Partnerstvom za djelotvornu razvojnu suradnju utvrđenim u Busanu 2011. godine³, kao i njegovim prethodnicima iz Pariza⁴ i Accre⁵.

2.1.2. Novi dionici

U razvojnu suradnju u sve većoj mjeri i u sve većem opsegu uključuju se netradicionalni donatori, kako institucionalni tako i izvaninstitucionalni. Prvo, iz toga tradicionalnoga dvostranog odnosa između razvijenih i zemalja u razvoju u sve većoj mjeri se izdvajaju zemlje koje u posljednjem desetljeću bilježe znakovit gospodarski rast. Ta brzorastuća gospodarstva sve se aktivnije uključuju u globalnu razvojnu politiku i postaju važni i utjecajni dionici, unoseći pritom vlastita načela i prioritete. Nadalje, uz civilno društvo, kao izvaninstitucionalnog dionika, u globalnoj razvojnoj politici sve istaknutiju ulogu dobiva privatni sektor kao i privatni donatori koji ciljanim usmjeravanjem sredstava, često u određene razvojne niše, uvelike utječu na globalni razvojni krajolik. Njihov doprinos neizostavan je u brojnim globalnim procesima, poput Razvojnog kruga iz Dohe⁶, pregovora oko smanjenja posljedica klimatskih promjena⁷ ili pregovora oko budućih Ciljeva održivog razvoja⁸ kao i u raspravama u okviru Svjetske konferencije o smanjenju rizika od katastrofa⁹.

2.1.3. Novi globalni izazovi

Promjene u razvojnom krajoliku međusobno se nadovezuju na brojna druga globalna politička, gospodarska i društvena kretanja među kojima također bilježimo složene, često dinamične promjene. Prirodne katastrofe sve su češće, sve raširenije i sve kobnije. Krize prouzročene čovjekovim djelovanjem više nisu samo pojava u tradicionalno krhkim i nestabilnim državama i regijama, nego izbijaju i u našem bliskom susjedstvu. Sukobi, sigurnosne prijetnje, ali i zaraze, sve se rjeđe mogu zaustaviti i obuzdati unutar granica jedne države, dapače, sve je znakovitije njihovo prelijevanje pa i pojava u zemljama stabilne demokracije. Rastuće raslojavanje društva i nejednakost doveli su do toga da siromaštvo, glad i bolest žive u susjedstvu s raskoši i rasipanjem resursa, dok je unutar nacionalnih granica pojedinih zemalja razvidan jaz između ujedno najbogatijih i najsiromašnijih stanovnika na svijetu. Posljedica toga su i brojne migracije ljudi koji traže zaštitu i bolju kvalitetu života u drugim zemljama svijeta. Zadatak razvojne politike, stoga, više nego ikad postaje smanjiti nejednakost, globalno objediniti i uskladiti kako politike tako i dionike koji će dati djelotvoran odgovor na pitanja ujednačenog razvoja čovječanstva.

³ Busanska deklaracija o partnerstvu za djelotvornu razvojnu suradnju, Busan, 2011.

⁴ Pariška deklaracija o djelotvornosti pomoći, Pariz, 2005.

⁵ Plan za djelovanje iz Accre, Accra, 2008.

⁶ Ministarskom deklaracijom iz Dohe 2001. godine započet je proces pregovora oko Razvojnog plana iz Dohe u sklopu Svjetske trgovinske organizacije.

⁷ Pregovori u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama iz 2002. godine

⁸ Pregovori nastavno na Konferenciju Ujedinjenih naroda o održivom razvoju, Rio+20, iz 2012. godine.

⁹ Treća Svjetska konferencija o smanjenju rizika od katastrofa, Sendai, 2015. godina.

2.1.4. Na razmeđi procesa

2.1.4.1. Milenijski razvojni ciljevi

Međunarodna zajednica 2015. godine zatvara petnaestogodišnji ciklus započet 2000. godine Milenijskom deklaracijom Ujedinjenih naroda (UN)¹⁰ kojom je utvrđeno osam Milenijskih razvojnih ciljeva. Osnovna zamisao Milenijskih razvojnih ciljeva bila je dokinuti siromaštvo, unaprijediti obrazovanje, promicati jednakost spolova, smanjiti smrtnost djece, poboljšati zdravlje majki, boriti se protiv HIV/SIDA-e, osigurati održivost okoliša i razviti globalno partnerstvo za razvoj. Dok se napredak u nekim ciljevima može označiti dojmljivim, drugi ciljevi daleko su od svojeg ostvarenja. Jednako tako, brojni podatci govore o zemljopisnom jazu u ispunjenju ciljeva, pri čemu i dalje najnerazvijenije regije podsaharske Afrike i južne Azije prednjače u zaostatku. Nadalje, jasno su razlučivane obveze donatora i primatelja, kako u pogledu financiranja, tako u pogledu provedbe i nadzora. Vezano uz financiranje, Dogovorom iz Monterreya¹¹ iz 2002. godine provedba Milenijskih razvojnih ciljeva osnažena je konkretnom obvezom razvijenih zemalja da za službenu razvojnu pomoć izdvajaju 0,7% svojeg BND-a. Ipak, globalna financijska kriza negativno je utjecala na SRP razvijenih zemalja i malobrojne zemlje će do 2015. godine uspjeti ispuniti ovu obvezu.

2.1.4.2. Ciljevi održivog razvoja

Globalna zajednica pred okončanjem je pregovora oko Razvojnog okvira nakon 2015. godine, u sklopu kojeg će biti usvojeni novi Ciljevi održivog razvoja ali i novi okvir financiranja razvoja¹². Cilj je novog procesa stvoriti plan za istinsku preobrazbu društva, stvoriti temelje za veću uključenost te širem spektru dionika otvoriti mogućnosti sudjelovanja u procesu. Novi razvojni okvir jedinstvena je prilika za međunarodnu zajednicu da prevlada tradicionalne podjele, usredotoči se na rješavanje globalnog siromaštva i nejednakosti kroz usklađivanje društvene, gospodarske i okolišne dimenzije održivog razvoja te se usmjeri na univerzalni pristup, koji će u obvezama obuhvatiti sve, a u pomoći ne izostaviti nikoga. Ciljevi održivog razvoja stoga su opsežniji od Milenijskih razvojnih ciljeva, očekuje se da će biti brojniji, a njihova provedba bit će zadaća cjelokupne globalne zajednice, kako razvijenih, tako i zemalja u razvoju. Primjerice, očekuje se da u većem opsegu obuhvate gospodarsku dimenziju razvoja kao i koncept miroljubivih društava, koji u Milenijskim razvojnim ciljevima nije bio predviđen, a koji obuhvaća sprječavanje nasilja, jačanje institucija i sprječavanje sukoba i kriza. Jednako tako, Ciljevi održivog razvoja, naročito u pogledu pokazatelja, trebaju u većoj mjeri obuhvatiti kvalitativnu dimenziju mjerenja, za razliku od Milenijskih razvojnih ciljeva koji su se uglavnom oslanjali na kvantitativnu analitiku.

Načelno, očekuje se da Ciljevi održivog razvoja obuhvaćaju iskorjenjivanje siromaštva i gladi, osiguravanje zdravog života, zdravstvenih uvjeta i obrazovanja, postizanje ravnopravnosti spolova, smanjenje nejednakosti, osiguravanje dostupnosti energije i infrastrukture, promicanje gospodarskog rasta, očuvanje prirode i promicanje miroljubivih društava. Financiranje novoga razvojnog okvira, osim ponovljene obveze razvijenog svijeta

¹⁰ Milenijska deklaracija UN-a, New York, 2000.

¹¹ Dogovor iz Monterreya o financiranju za razvoj, Monterrey, 2002.

¹² Put prema dostojanstvu do 2030. godine: okončanje siromaštva, preobražaj svačijeg života i zaštita planeta – Objedinjujuće izvješće glavnog tajnika o planu održivog razvoja nakon 2015. godine, New York, prosinac 2014.

da će nastaviti podizati razinu izdvajanja za SRP do 0,7% BND-a¹³, temeljit će se na novim globalnim razvojnim tendencijama i uzimati u obzir nove dionike, oslanjajući se tako na izvore šire od domene službene razvojne pomoći (SRP), primjerice na doprinos privatnih donatora, vanjska ulaganja i aktiviranje domaćih resursa.

2.2. *Uloga Europske unije u globalnoj razvojnoj i humanitarnoj politici*

Unatoč globalnim promjenama, Europska unija skupno i dalje ostaje najveći globalni donator razvojne suradnje i humanitarne pomoći s više od polovice ukupnog iznosa međunarodne razvojne suradnje. K tomu, na novu realnost u globalnoj razvojnoj politici Europska unija dala je odgovor 2012. godine usvojivši strateške smjernice pod nazivom *Plan za promjene*¹⁴, čiji je cilj jačanje učinka i pospješivanje djelotvornosti razvojne politike EU-a. Ovaj novi smjer usklađen je s preuzetim međunarodnim obvezama poput spomenute Deklaracije iz Busana te uključuje načela poput usmjeravanja razvojne pomoći na najpotrebitije, odnosno najnerazvijenije zemlje, prepuštanja vlasništva nad razvojnom suradnjom zemljama primateljicama u svrhu postizanja uzajamne odgovornosti, usredotočenosti razvojne suradnje na ograničen broj sektora u zemlji primateljici, fleksibilnosti u provedbi kroz smanjenje upravnih zaprjeka te otvorenosti novim i inovativnim izvorima financiranja. Konkretno, djelotvornost razvojne suradnje na razini EU-a ojačana je konceptom usklađenosti politika za razvoj¹⁵, razvojnim modalitetima poput zajedničkog programiranja, delegirane suradnje te spajanja kredita i bespovratnih sredstava, dok se utvrđena načela ugrađuju u tematske zaključke Vijeća.

Spomenuta načela sastavni su dio nove financijske perspektive Europske unije za razdoblje 2014. do 2020. godine¹⁶. Za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć ključno je vanjskopolitičko proračunsko *Poglavlje 4. EU kao globalni igrač*, koje, između ostaloga, obuhvaća financijske instrumente poput Instrumenta za razvojnu suradnju (IRS)¹⁷ ili Instrumenta za stabilnost (IzS)¹⁸ i čiji se iznos u 80%-tnom omjeru bilježi kao službena razvojna pomoć. Pritom je za razvojnu suradnju svakako važan i izvanproračunski Europski razvojni fond (ERF)¹⁹ kao provedbeni instrument Sporazuma iz Cotonoua²⁰, koji je Europska unija potpisala sa 78 zemalja u razvoju iz Afrike, Kariba i Pacifika. Sporazum istječe 2020.

¹³ Završni dokument Treće međunarodne konferencije o financiranju za razvoj: Plan za djelovanje iz Addis Ababe, Addis Ababa, 2015.

¹⁴ Zaključci Vijeća o Planu za promjene, Bruxelles, 2012.

¹⁵ Zaključci Vijeća EU-a o usklađenosti politika za razvoj, Bruxelles, 2005., 2009. i 2013.

¹⁶ Uredba Vijeća br. 1311/2013 od 2. prosinca 2013. kojom se utvrđuje Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014.-2020.

¹⁷ Uredba (EU-a) br. 233/2014 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. godine o osnivanju financijskog instrumenta za razvojnu suradnju za razdoblje 2014.-2020. godine

¹⁸ Uredba (EU-a) br. 230/2014 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. godine o osnivanju instrumenta kojim se doprinosi stabilnosti i miru

¹⁹ Unutarnji sporazum između predstavnika vlada država članica Europske unije, sastavljenih u okviru Vijeća, o financiranju pomoći Europske unije u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. do 2020., u skladu s Partnerskim sporazumom AKP-EU, te o raspodjeli financijske pomoći prekomorskim državama i teritorijima na koje se primjenjuje dio četiri Ugovora o djelovanju Europske unije, 6. kolovoza 2013.

²⁰ Partnerski sporazum između članica Afričke, karipske i pacifičke skupine država s jedne strane i Europske zajednice i njenih država članica s druge strane, Cotonou, 2000.

godine i Europska unija započela je pregovore oko budućnosti, oblika i okvira suradnje s navedenim zemljama.

Vezano za humanitarnu dimenziju, također se teži kvalitativnom i kvantitativnom unaprjeđenju odgovora na krize i prirodne katastrofe, odnosno što većem stupnju učinkovitosti pružene pomoći. Potiče se koordiniranost pristupa EU-a i zemalja članica kao i ostalih vodećih globalnih humanitarnih aktera, posebice UN-a. Donatorska zajednica usmjerena je na aktivnosti umanjenja rizika za nastajanje kriza i katastrofa, jačanja pripravnosti i otpornosti²¹ država na krize, izgradnju i jačanje lokalnih kapaciteta za smanjenje rizika nastajanja kriza, odnosno za sprječavanje kriza te na povezivanje humanitarne pomoći, obnove i razvoja. Granica između humanitarne i razvojne pomoći sve je manja, točnije, uspješnost razvojne suradnje u sve se većoj mjeri povezuje s kontinuiranim nadovezivanjem na humanitarne aktivnosti²². Pritom, novi pristup u provedbi humanitarnih politika uključuje i neizbježan politički dijalog.

Pristupanjem Europskoj uniji 2013. godine, Hrvatska je preuzela cjelokupni strateški i zakonodavni okvir EU-a u području politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći, kao i njegove međunarodne obveze. Hrvatska će, iznošenjem nacionalnih stajališta i promicanjem vlastitih prioriteta, znanja i iskustava, nastaviti doprinositi u pregovorima o strateškom okviru EU-a. Izdvajanjima za proračun EU-a kao i za izvanproračunski Europski razvojni fond Hrvatska sudjeluje u proračunskom punjenju financijskih instrumenata i jedan od zadataka nacionalne razvojne politike je potaknuti institucionalni i izvaninstitucionalni sektor (primjerice civilno društvo, privatni sektor) na njihovo korištenje.

2.3. Hrvatska - osvrt na strateški, institucionalni i zakonodavni okvir

U novom tisućljeću Hrvatska je nastavila proces poslijeratne obnove, izgradnje mira, izgradnje države, demokratske tranzicije i preuzimanja značajnije uloge u globalnim međunarodnim odnosima. Hrvatska je služila kao nestalna članica u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda 2008.-2009., pridružila se NATO-u 2009. i postala 28. država članica EU-a 2013. godine. Od 2008. godine, još u ulozi zemlje primateljice međunarodne razvojne pomoći, Hrvatska je počela ugrađivati razvojnu politiku u instrumentarij vanjske politike. U sklopu provedbe reformi za članstvo u EU krajem 2008. godine, u okviru Ministarstva vanjskih i europskih poslova (u daljnjem tekstu: MVEP) osnovana je prva ustrojstvena jedinica za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć koja je predstavila prvu Nacionalnu strategiju razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2014. godine. Zakonom o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu iz 2008. godine Hrvatska je po prvi put zakonski uredila područje međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći te je utvrdila načela provedbe, ciljeve, međuinstitucionalnu suradnju i financiranje razvojne suradnje.

Pristupanjem Europskoj uniji Hrvatska je utvrdila svoj položaj u međunarodnoj zajednici te je gospodarskim razvojem prerasla iz primateljice u isključivu davateljicu razvojne suradnje i humanitarne pomoći²³. Spomenutim strateškim i zakonodavnim aktima utvrđena je kvalitetna

²¹ Zaključci Vijeća o EU-ovom pristupu otpornosti, Bruxelles, 2013.

²² Europski dogovor o humanitarnoj pomoći, Bruxelles, 2008.

²³ Hrvatska je 2011. godine istupila iz popisa primateljica razvojne pomoći koji vodi Odbor za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj.

i sveobuhvatna podlogu za stvaranje, razvijanje i promicanje međunarodne razvojne politike, ali i međunarodno pozicioniranje kao razmjerno malog, no posebnog i usmjerenog donatora-partnera.

Institucionalno, Vlada Republike Hrvatske, kao glavno političko tijelo za područje međunarodne razvojne suradnje, donosi Provedbene programe Nacionalne strategije, u kojima su na nacionalnoj razini okupljeni svi razvojni projekti koje tijela državne uprave planiraju provesti. O provedbi planiranih razvojnih projekata izvještava se godišnjim Izvješćima o provedbi Nacionalne strategije, koja se usvajaju u Hrvatskom saboru. Kao koordinator međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći na nacionalnoj razini, MVEP je zadužen za koordinaciju izrade Provedbenih programa i Izvješća o provedbi. Jednako tako, MVEP koordinira rad Međuresorne radne skupine za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć, kojom predsjedava ministar/ica vanjskih i europskih poslova, a članovi su dužnosnici iz dotičnih tijela državne uprave, predstavnici javnog sektora, civilnog društva, privatnog sektora i akademske zajednice. Svrha Međuresorne radne skupine je utvrditi okvir razvojne politike sukladno međunarodnim trendovima, osigurati usklađenost razvojne politike na nacionalnoj razini i predlagati smjernice za jačanje djelotvornosti projekata razvojne suradnje.

3. PREDNOSTI HRVATSKE POLITIKE RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI

3.1. Iskustva ratne i poslijeratne demokratske tranzicije

Hrvatska u globalnoj razvojnoj zajednici jest razmjerno malen donator koji se brojkama službene razvojne pomoći nije u stanju mjeriti s velikim globalnim davateljima pomoći. Međutim, Hrvatska je u samo 20 godina prošla kroz višestruku tranziciju od stjecanja neovisnosti: tranzicija iz jednostranačkog u višestranački politički sustav; iz planske u tržišnu ekonomiju; iz rata u mir; iz federalne jedinice u nacionalnu državu; te integracija u članstvo NATO-a i EU-a. Navedena vlastita iskustva jedinstvena su u globalnoj razvojnoj zajednici koja svakako čine komparativnu prednost u ovoj niši za kojom postoji neprestana potreba među zemljama u razvoju, naročito onima koje se suočavaju sa sukobom i njegovim posljedicama.

Spomenuta iskustva Hrvatskoj nisu samo dala prednost u praktičnoj primjeni nego i u drukčijem promišljanju razvojne i humanitarne politike, onom iz perspektive primatelja pomoći. Domovinski rat Hrvatsku je pretvorio u zemlju pogođenu međunarodnim sukobom, humanitarnom krizom i izbjegličkim i prognaničkim pitanjem. U toj ulozi Hrvatska je imala priliku na vlastitom slučaju pojmiti značenje i važnost poštivanja lokalnog konteksta, poštivanja razvojnih prioriteta primatelja, prepuštanja vlasništva nad pomoći primatelju i usmjerenosti na dijalog i uzajamnu odgovornost prilikom razvojnog programiranja. Navedena iskustva Hrvatska koristi u svojim projektima međunarodne razvojne suradnje kao i u civilnim i vojnim misijama diljem svijeta. Ova politika bit će nastavljena kroz zalaganje za afirmativnu, vjerodostojnu i trajnu podršku društvima koja pokreću proces promjena.

3.2. Iskustvo pristupanja Europskoj uniji

Daljnja komparativna prednost hrvatske razvojne politike je iskustvo pristupanja Europskoj uniji, a ono je ishod sveobuhvatne političke, gospodarske i društvene preobrazbe, koje je podrazumijevalo suglasje, ustrajnost i često odricanja cjelokupnog društva a koje je s upravno-tehničke razine podrazumijevalo uspostavu vrlo složene institucionalne infrastrukture. Ova iskustva prenose se svim državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za članstvo u EU, a činjenica da se većina tih država nalazi u neposrednom hrvatskom susjedstvu, točnije na vanjskim granicama EU-a te da su u mnogim slučajevima jezične i društvene zaprjeke premostive, dodatan je argument da se s tim državama uđe u snažniju suradnju i na taj način im se prijenosom vlastitih iskustava pomogne u pristupanju EU. Budući da se radi o strateškom vanjskopolitičkom interesu Hrvatske, nastaviti ćemo dijeliti svoja iskustva pristupanja EU te ćemo promicati važnost europske perspektive za osiguravanje sigurnosti, razvoja i gospodarskog napretka među državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama. Jednako tako, u okvirima EU-a Hrvatska će nastaviti promicati daljnje razvijanje, usmjeravanje i korištenje financijskih instrumenata i drugih razvojnih alata na zemlje s perspektivom pristupanja EU.

3.3. Tradicija suradničkog odnosa sa zemljama u razvoju

Konačno, Hrvatska se i u vrijeme do svoje neovisnosti isticala aktivnim angažmanom u podupiranju razvojnih potencijala zemalja u razvoju u sklopu tadašnjeg Pokreta nesvrstanih gdje je kroz partnerski odnos razvijala političku suradnju, razmjenjivala iskustva gospodarske

i trgovinske politike, poticala kulturnu suradnju i razmjenu, provodila programe visokog obrazovanja za studente iz tih zemalja te time ojačavala svoj vanjskopolitički položaj, otvarala si tržišta, a svojim stručnjacima, znanstvenicima i gospodarstvu omogućavala izravan pristup. Ovaj oblik razvojne suradnje već se tada temeljio na međusobnom partnerstvu, međuovisnosti i uzajamnoj odgovornosti, načelima koje je Europska unija potvrdila *Planom za promjene* 2012. godine. Ponovnim oživljavanjem ove suradnje Hrvatska će dobiti priliku sa zemljama u razvoju ostvariti odnos nesvojstven trenutnim odnosima između razvijenih i nerazvijenih država te si na taj način omogućiti izravniji pristup zemljama u razvoju, neopterećen tradicionalnim podjelama između globalnog Sjevera i Juga.

4. IZAZOVI PRED HRVATSKOM POLITIKOM RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI

4.1. Međunarodni odnosi

Svojestveno novim državama donatoricama, važan izazov hrvatske politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći svakako je vlastito pozicioniranje na globalnoj razvojnoj karti, što će se činiti promicanjem komparativnih prednosti na međunarodnim forumima, primarno UN-u, kao i kroz promicanje međuovisnosti mira, sigurnosti, izgradnje države i razvoja prilikom razmatranja globalnih strateških akata u području razvojnog i humanitarne politike.

Velikom valom proširenja, započetim 2004. godine, Europska unija je na razvojnoj sceni uz velike donatore, koji sa zemljama u razvoju gaje dugogodišnje političke i gospodarske odnose, te su u njima tradicionalno zastupljeni i značajnim sredstvima potiču njihov razvoj, dobila nove i manje donatore, koji ne mogu parirati iznosima službene razvojne pomoći. ali sa sobom donose neopterećenost baštine tradicionalnih odnosa i što je ključno, posjeduju iskustvo vlastitog razvoja i vlastite tranzicije.

Iz tog razloga, kao članica Europske unije, Hrvatska će dodatno povećati djelovanje u institucijama i dotičnim radnim tijelima EU-a, kako bi svojim jedinstvenim iskustvima, znanjima i kapacitetima utjecala na unaprjeđivanje EU-ove razvojne i humanitarne politike. Konkretno, aktivnim sudjelovanjem u izradi strateških dokumenata i smjernica, Hrvatska će promicati važnost vlastitih iskustava te ih ugrađivati u zajedničku razvojnu politiku EU-a.

Nadalje, kao malen i razmjerno nov donator, Hrvatska će aktivno poticati okupljanje članica EU-a i drugih međunarodnih partnera sa sličnim iskustvima i kapacitetima s ciljem stvaranja koalicije malih donatora koji mogu potaknuti smanjenje tradicionalnih podjela između globalnog Sjevera i globalnog Juga te poslužiti kao most između dviju skupina država, čije podjele i dalje značajno utječu na pregovore o važnim globalnim pitanjima. Jednako tako, navedeni okvir bit će iskorišten za promidžbu važnosti malih donatora kao i suočavanje s izazovima poput neujednačenosti u prilikama za doprinos u strateškom planiranju i provedbi razvojne politike.

U međunarodnim okvirima, Hrvatska će također poticati suradnju u smjeru Jug-Jug, koja podrazumijeva suradnju među zemljama u razvoju, kao i trilateralnu suradnju, koja u odnosu Jug-Jug unosi i razvijene zemlje kao trećeg partnera. Navedeni oblici suradnje uraznovrsnit će globalnu razvojnu paradigmu te joj otvoriti novi prostor razmjene vlastitih iskustava, što u mnogočemu ima dodirne točke s prijenosom tranzicijskih iskustava članica EU-a. Na taj način, slabije razvijene države moći će preuzimati naučene razvojne lekcije brzorastućih gospodarstava, na čijim primjerima i iskustvima će imati priliku graditi vlastiti razvoj. Promičući ovu vrstu suradnje, Hrvatska i na taj način može ojačati odnose sa zemljama u razvoju te s njima razmjenjivati iskustva prikupljena u procesu preobrazbe.

Konačno, na multilateralnoj razini Hrvatska će nastaviti s podrškom međunarodnim institucijama koje pokrivaju područja razvojne suradnje i humanitarnog djelovanja, kako politički, tako i financijski, te će, ovisno o potrebama, razmatrati dodatno usmjeravanje sredstava za organizacije čiji su prioriteti i djelovanje usklađeni s razvojnim i humanitarnim prioritetima Hrvatske. U tom kontekstu, a sukladno vanjskopolitičkim interesima, razmotrit

ćemo mogućnosti značajnijeg političkog približavanja ili pristupanja međunarodnim organizacijama poput Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj²⁴, a naročito njenog Odbora za razvojnu pomoć²⁵ koji okuplja najistaknutije i najrazvijenije zemlje davateljice razvojne pomoći, ali i ostalim institucijama poput Inter-američke investicijske korporacije²⁶ ili Azijske banke za infrastrukturna ulaganja²⁷. Jednako tako, Hrvatska će dodatno razmotriti mogućnosti koje proizlaze iz članstva u organizacijama poput Grupacije Svjetske banke, Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj i drugih. Jednako tako, ojačat ćemo partnerstvo s dotičnim agencijama, poput UN-ove specijalizirane agencije za održivi industrijski razvitak (UNIDO)²⁸, uključujući se u projekte izgradnje ili jačanja industrijskih kapaciteta u zemljama u razvoju i tranziciji, čime će biti omogućena i bliža suradnja privatnim sektorom.

Hrvatska će također nastojati podržati i obogatiti djelovanje EU-a i međunarodnih institucija planskim uključivanjem nacionalnih stručnjaka u njihov rad, te će se usredotočiti na sustavno uključivanje nacionalnih stručnjaka u međunarodne misije i projekte razvojnog i humanitarnog predznaka, čime će biti ojačana i međunarodna vidljivost.

4.2. Nacionalni okvir za suradnju

Za planiranje i provedbu razvojne i humanitarne politike, ispunjenje prioriteta i ostvarenje ciljeva i preuzetih obveza ključna je suradnja sa svim institucionalnim i izvaninstitucionalnim dionicima na nacionalnoj razini. Nadalje, podizanje svijesti šire javnosti o razvojnoj i humanitarnoj politici također je ključan zadatak, o uspjehu kojeg će ovisiti suočavanje s brojnim drugim izazovima. Jasnom komunikacijskom strategijom, transparentnim planiranjem i provođenjem razvojnih i humanitarnih projekata, javnim istupima, radom na informiranju, približavanju i osvještavanju domaće javnosti o međunarodnoj razvojnoj i humanitarnoj politici, javnost će dobiti cjelovitiju sliku razvojne i humanitarne politike i njenih prednosti čime će se osigurati javna podrška za politiku koja ima izravni utjecaj na globalni ali i nacionalni razvoj i sigurnost.

Kako bi ojačala kapacitete nacionalnih dionika razvojne i humanitarne politike, Hrvatska će sustavnim informiranjem i izobrazbom zainteresiranim suradnicima približiti mogućnosti korištenja vanjskih financijskih instrumenata Europske unije te će ih poticati na suradnju i razmjenu iskustava s partnerima unutar EU-a. Nadalje, hrvatska, ali i diplomatska mreža Europske unije, bit će korištena kao potpora u utvrđivanju, planiranju, provedbi i nadzoru programa razvojne suradnje u trećim zemljama, kako u logističkom tako i u financijskom i savjetodavnom smislu.

²⁴ U travnju 2014. godine osnovana je Međuresorna radna skupina za jačanje suradnje između Republike Hrvatske i Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj koja za cilj ima postupno jačati i razvijati partnersku suradnju s krajnjim ciljem pridruživanja toj organizaciji.

²⁵ Hrvatska je u travnju 2014. godine predala zahtjev za pridruživanje Odboru za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj.

²⁶ *Inter-American Investment Corporation - IIC*

²⁷ *Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB*

²⁸ UNIDO-vom Deklaracijom iz Lime iz 2013. godine dan je okvir za daljnju podršku održivom i uključivom industrijskom razvoju s ciljem dokidanja siromaštva.

4.2.1. Međuinstitucionalna suradnja

U skladu s načelom usklađenosti politika za razvoj, Hrvatska će dodatno promicati međuinstitucionalnu suradnju između MVEP-a kao nacionalnog koordinatora međunarodne razvojne i humanitarne politike i dotičnih institucija koje imaju utjecaj na razvojnu i humanitarnu politiku, kako u smislu planiranja, tako u smislu provedbe i izvještavanja. Kao platforma za nacionalnu koordinaciju djelovat će Međuresorna radna skupina za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć inozemstvu koja će služiti za razmjenu stajališta, usklađivanje politika i donošenje strateških odluka i smjernica. Jednako tako, sukladno potrebama, bit će razmotrene i ostale mogućnosti osnaženja međuinstitucionalne suradnje.

Nacionalne politike poput trgovinske, migracijske, poljoprivredne, industrijske, energetske, financijske, okolišne ili sigurnosne imaju značajan utjecaj na razvojnu politiku i promjene u tim politikama mogu u manjoj ili većoj mjeri kako pozitivno tako i negativno utjecati na napredak država u razvoju. Jednako tako, brojna resorna tijela, poput ministarstva unutarnjih poslova, zdravstva ili obrazovanja, imaju kapacitete, znanja i iskustva koja vlastitim razvojnim projektima i decentraliziranim financijskim upravljanjem izravno prenose zainteresiranim zemljama u razvoju. U provedbi projekata razvojne suradnje i humanitarne pomoći, naročito u zonama otvorenog sukoba, često je neizostavna suradnja između civilnog i vojnog sektora, pri čemu je ključno poštivanje međunarodnih načela neutralnosti, nepristranosti i neovisnosti pomoći. U tom smislu, MVEP će koristiti svoju ulogu nacionalnog koordinatora međunarodne razvojne i humanitarne politike kako bi usklađivanjem navedenih politika usmjerio i usredotočio resorne razvojne projekte na zemljopisna i sektorska područja, uskladio vanjskopolitičku dimenziju i razvojno djelovanje resornih tijela i na taj način postigao sinergijske učinke i smanjio rizike preklapanja projekata.

Na nacionalnoj razini, MVEP će nastaviti ojačavati suradnju s ostalim institucionalnim dionicima, kao što su Hrvatski sabor, tijela državne uprave, područna i lokalna samouprava te dotične javne ustanove.

4.2.2. Suradnja s izvaninstitucionalnim partnerima

Za sveobuhvatnost djelovanja nacionalne razvojne i humanitarne politike ključna je i suradnja s izvaninstitucionalnim partnerima, poput civilnog društva, privatnog sektora, akademske zajednice i vjerskih zajednica. Njihov volonterski, korporativno-društveni, humanitarni i istraživački rad zbog svojih izravnih učinaka na razvoj od posebne je važnosti te će služiti kao temelj za uspostavu platforme za suradnju. Naročito u pogledu volonterstva, a sukladno načelima EU-a²⁹, poticat ćemo usklađenost djelovanja kako bi se postigli sinergijski učinci i spriječilo rasipanje financijskih i ljudskih resursa na terenu.

Kao izravni sudionici demokratskih procesa, nadziratelji pravilnog upravljanja, poštivanja ljudskih prava i djelovanja pravne države, a naročito u zaštiti najranjivijih društvenih skupina, i ujedno kao važni nositelji aktivnosti koje štite kulturnu raznolikost i promiču međukulturalni dijalog, organizacije civilnog društva ubrajaju se među ključne partnere u razvojnoj politici. Hrvatska će nastaviti aktivnu suradnju s međunarodnim organizacijama civilnog društva kao i suradnju s nacionalnim organizacijama u okviru platforme civilnog društva za međunarodnu

²⁹ Uredba (EU) br. 375/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. godine o osnivanju Europskog volonterskog tijela za humanitarnu pomoć (inicijativa Volonteri za humanitarnu pomoć EU-a).

razvojnu suradnju putem koje će biti razmjenjivana iskustva, spoznaje i savjeti za jačanje nacionalne politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći. Hrvatska će javnim pozivima i natječajima, kojima se potiče umrežavanje i osnaživanje kapaciteta kako hrvatskih tako i partnerskih lokalnih organizacija civilnog društva, podržati njihov iskorak na globalnu scenu, olakšati im sudjelovanje u međunarodnim projektima razvojne suradnje i na taj način potaknuti prijenos iskustava.

Nadalje, putem krovnih organizacija i udruženja gospodarskih subjekata ali i izravnom komunikacijom, Hrvatska će nastojati uspostaviti redovitu suradnju sa zainteresiranim predstavnicima privatnog sektora s kojima će razmjenjivati iskustva i spoznaje o mogućnostima ulaganja u zemljama u razvoju, te razmatrati nove mogućnosti suradnje u razvojnim projektima, pri čemu će biti razmatrane i mogućnosti suradnje s bankarskim sektorom u pogledu kreditiranja takvih aktivnosti. Imajući u vidu važnost ravnomjernog i uključivoga gospodarskog razvoja, suradnja s privatnim sektorom će biti temeljena na poštivanju etičkih, radno-pravnih, okolišnih i društvenih vrijednosti i načela.

Suradnja s akademskom zajednicom bit će usmjerena na izradu i obogaćivanje nastavnih programa iz područja međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći čime će se poboljšati spoznaja i interes o ovoj politici među nacionalnom akademskom publikom. Ojačana suradnja potaknut će značajnije uključivanje akademske zajednice u međunarodnu znanstvenu suradnju te će hrvatskim znanstvenicima otvoriti nove mogućnosti prijenosa i razmjene znanja.

Uloga vjerskih zajednica u području razvojne suradnje i humanitarne pomoći zbog promicanja mirotvorstva, načela solidarnosti i pravednosti od posebne je vrijednosti. Suradnja s katoličkom crkvom zbog katoličkih misionara, koji imaju dugogodišnju tradiciju prisutnosti i pozitivnih rezultata ostvarenih u najnerazvijenijim zemljama u kojima Hrvatska nema institucionalne nazočnosti, doprinosi ostvarenju zajedničkog interesa. Hrvatska će također ojačati suradnju s drugim vjerskim zajednicama te će u suradnji s njima na međunarodnoj sceni nastojati promovirati vrijednosti i pozitivne učinke solidarnosti, mira, međuvjerskog dijaloga i tolerancije.

4.3. *Financijski preduvjeti*

Od početka službenog bilježenja 2009. godine, Hrvatska bilježi razmjernan rast izdvajanja sredstava za provedbu projekata razvojne suradnje i humanitarne pomoći. Ovaj trend ne može se pripisati samo povećanju izdvajanja za razvojne projekte u inozemstvu nego i osvještavanju nacionalnih institucija za preciznije izvještavanje o provedenim projektima kao međunarodnim razvojnim projektima.

Spomenuti podatci imaju posebno značenje, naročito uzme li se u obzir činjenica kako je Hrvatska tek od 2011. godine isključiva donatorica koja se u proces globalnog financiranja razvoja uključila razmjerno nedavno te imajući u vidu snažan udar globalne financijske krize na hrvatsko gospodarstvo koji je prouzročio značajna proračunska ograničenja. Navedeni razlozi svakako se moraju uzeti u obzir prilikom ocjene ispunjavanja obveza iz Dogovora iz Monterreya o izdvajaju za službenu razvojnu pomoć (SRP) kao i ispunjenja obveza iz Plana

za djelovanje iz Addis Ababe³⁰. Iako će to u razdoblju proračunskih ograničenja i nepredvidivog makroekonomskog okruženja predstavljati značajan izazov za hrvatsku razvojnu politiku, Hrvatska će u skladu s međunarodno preuzetim obvezama³¹ težiti nastavku postupnog povećavanja SRP-a kako bi do 2030. dostigla cilj izdvajanja za službenu razvojnu pomoć na razini 0,33% od bruto nacionalnog dohotka.

Jednako tako, u kontekstu članstva u EU i time povezanog obveznog doprinosa za vanjske instrumente EU-a, Hrvatska će voditi računa da njena bilateralna razvojna suradnja zadrži odgovarajući omjer i financijsku razinu s kojom će nastaviti provoditi svoje specifične razvojne programe, a sve s ciljem osiguravanja međunarodne i nacionalne prepoznatljivosti.

Istovremeno, Hrvatska će promicati inovativne načine financiranja, poput spajanja kredita i bespovratnih sredstava, ali i koristiti alate suradnje poput zajedničkog programiranja i delegirane suradnje. Na taj način podržavat ćemo integriranost financijskih i nefinancijskih oblika suradnje, kao i snažnije uključenje drugih domaćih i međunarodnih dionika te u konačnici učinkovitije aktiviranje domaćih resursa i pravilnije upravljanje financijama država partnerica kako bi same potaknule vlastiti razvoj.

Tablica 1. Pregled i plan izdvajanja za SRP od 2009. do 2030. godine

Godina	Iznos (HRK)	Indeks <small>$\frac{\text{tekuća godina}}{\text{prethodna godina}} \times 100$</small>	% BND
2009.	128.416.984,99	-	0,04
2010.	473.641.287,02	368,83	0,15
2011.	108.616.163,37	22,93	0,03
2012.	124.940.075,62	115,03	0,03
2013.	257.463.900,00	206,07	0,08
2014.	377.085.000,00	146,46	0,11
2015.	390.000.000,00	103,42	0,12
2016.	420.000.000,00	107,69	0,13

³⁰ Završni dokument Treće međunarodne konferencije o financiranju za razvoj: Plan za djelovanje iz Addis Ababe, Addis Ababa, 2015.

³¹ Zaključci Vijeća o Milenijskim razvojnim ciljevima, Bruxelles, 2005.; Zaključci Vijeća o novome globalnom partnerstvu za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj nakon 2015. godine, Bruxelles, 2015.; Završni dokument Treće međunarodne konferencije o financiranju za razvoj: Plan za djelovanje iz Addis Ababe, Addis Ababa, 2015.

2017.	470.000.000,00	111,90	0,14
2018.	520.000.000,00	110,64	0,16
2019.	570.000.000,00	109,62	0,17
2020.	620.000.000,00	108,77	0,19
2021.	670.000.000,00	108,06	0,20
2022.	720.000.000,00	107,46	0,22
2023.	770.000.000,00	106,94	0,23
2024.	820.000.000,00	106,49	0,25
2025.	870.000.000,00	106,10	0,26
2026.	920.000.000,00	105,75	0,28
2027.	970.000.000,00	105,43	0,30
2028.	1.020.000.000,00	105,15	0,31
2029.	1.070.000.000,00	104,90	0,33
2030.	1.100.000.000,00	102,80	0,33

U ovome trenutku financijska sredstva međunarodne razvojne i humanitarne politike proračunski su decentralizirana po nadležnim resornim tijelima. Imajući u vidu daljnji razvoj nacionalne politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći, Hrvatska će, promatrajući najbolje prakse unutar Europske unije, razmotriti mogućnosti olakšavanja administrativno-tehničkih postupaka za međuresornu suradnju u provedbi međunarodne razvojne suradnje i humanitarne politike. Također će biti odvagnuta mogućnost okupljanja provedbenih aktivnosti resornih tijela i financijske centralizacije provedbe u jedno nacionalno provedbeno tijelo zaduženo za provedbu nacionalne politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći, ako se to pokaže potrebnim, djelotvornim i izvedivim.

4.4. Upravni preduvjeti

Kako bi politika razvojne suradnje i humanitarne pomoći dobila na značajnijem učinku, pragmatičnosti, fleksibilnosti i transparentnosti, te djelotvornije odgovorila na nove izazove globalne razvojne politike, Hrvatska će razmotriti potrebu poboljšanja i ojačavanja u zakonodavnom i institucionalnom okviru, naročito u pogledu međuresorne proračunske suradnje, koji će razvojnoj i humanitarnoj politici omogućiti optimalno djelovanje, kako za primatelja tako, u konačnici, i za Hrvatsku kao donatora. Osim toga, pojačana svijest dotičnih institucija države, odnosno politika – primjerice trgovinske, okolišne, industrijske, energetske

ili poljoprivredne politike – i njihovoj međuovisnosti s razvojnom i humanitarnom politikom, potaknut će usklađenost politika za razvoj na nacionalnoj razini. Ojačanom suradnjom i razmjenom na nacionalnoj razini institucije će biti aktivno uključene u bilježenje projekata obuke, pomoći u jačanju kapaciteta ili drugih oblika podrške srodnim institucijama država primateljica kao službene razvojne pomoći.

Prilikom provedbe razvojnih projekata poseban naglasak bit će stavljen na nadzor, izvještavanje i procjenu, pri čemu će biti korišteni utvrđeni pokazatelji za mjerenje rezultata. Kako tijekom planiranja, tako i tijekom nadzora i procjene važan će element biti izravna suradnja s primateljem na terenu. Na temelju naučenih lekcija, Hrvatska će neprestano raditi na poboljšanju sustava planiranja i provedbe razvojne politike, čime će ojačati djelotvornost i utjecaj svoje međunarodne razvojne politike. Osim toga, s ciljem postizanja fleksibilnosti provedbe razvojne suradnje, naročito u slučajevima globalnih humanitarnih katastrofa, Hrvatska će razmotriti olakšavanje i ubrzavanje upravno-tehničkih postupaka kako bi bila u stanju pravovremeno odgovoriti na humanitarne krize.

Prilikom planiranja i provedbe razvojnih i humanitarnih projekata Hrvatska će koristiti vlastitu diplomatsku mrežu i svoje predstavnike u međunarodnim institucijama, kako za prikupljanje podataka, redovito informiranje i konkretnu upravnu podršku tako i za uspostavu izravne suradnje i podrške na terenu, pri čemu ćemo dati naglasak na dodatnoj obuci i redovitom informiranju diplomatske mreže o hrvatskim razvojnim projektima u državama primateljicama. U tom pogledu, bit će poduzeti koraci za značajnije oslanjanje i na diplomatsku mrežu Europske unije.

5. ZEMLJOPISNI I SEKTORSKI PRIORITETI

Zemljopisni i sektorski prioriteti odabrani su ovisno o političkim, gospodarskim i sigurnosnim interesima Republike Hrvatske, protkani specifičnim znanjima i iskustvima u području izgradnje mira i sigurnosti, poslijeratne tranzicije/obnove, oporavka, izgradnje države i promicanja ljudskih prava, naročito osnaživanja žena. Prioriteti hrvatske vanjske i sigurnosne politike te gospodarske diplomacije pritom su međusobno usklađeni s razvojnim prioritetima. Jasnim opredjeljivanjem za ograničen broj zemljopisnih i sektorskih prioriteta, Hrvatska će nastaviti trend smanjenja raspršenosti i broja projekata čime će omogućiti djelotvorniju provedbu razvojne suradnje i posljedično njenu veću vidljivost kako u nacionalnim tako i u međunarodnim okvirima.

U pogledu zemljopisnih i sektorskih prioriteta Hrvatska će nastojati ojačati suradnju i koordinaciju s državama donatoricama čiji se prioriteti podudaraju s hrvatskima, kako bi i na taj način ojačala suradnju, smanjila rizike raspršenosti i preklapanja te osnažila vidljivost i prepoznatljivost svoje politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći na međunarodnoj razini.

5.1. *Zemljopisni prioriteti*

Imajući u vidu navedeno, utvrđeni kriteriji za odabir država za suradnju su iskazani interes države za suradnjom, iskoristivost specifičnih hrvatskih znanja i iskustava, dosadašnje iskustvo suradnje i sveobuhvatni interes Hrvatske za jačanje cjelokupne dvostrane suradnje. Sukladno tome, Hrvatska će svoju međunarodnu razvojnu suradnju usmjeriti na tri zemljopisna područja. Unutar svakog zemljopisnog područja odabran je ograničen broj ključnih država (projektnih država) s kojima će biti poticana projektna suradnja. Nadalje, sukladno gore spomenutim kriterijima, iz svakog zemljopisnog područja izdvojena je po jedna država (programska država) za koju će postojeći i planirani projekti biti objedinjeni u sveobuhvatan višegodišnji program razvojne suradnje, koji će biti usuglašen s nacionalnim razvojnim prioritetima države partnerice.

1. **Jugoistočna Europa** – Hrvatska posjeduje znanja, iskustva i kapacitete koji su potrebni zemljama u hrvatskom susjedstvu, a odnose se na poslijeratnu tranziciju, politički, gospodarski i kulturni razvoj, razvoj civilnog društva, razvoj institucija i poluga pravne države, pravilnog upravljanja, borbe protiv korupcije i poštivanja ljudskih prava. Države jugoistočne Europe u neposrednom su susjedstvu s Hrvatskom na vanjskim granicama EU-a, te su kandidati i potencijalni kandidati za pristupanje EU i NATO-u, u kojem procesu Hrvatska, kao najnovija članica, može dati značajan doprinos.

Unutar regije Jugoistočne Europe, Hrvatska će posebnu pozornost obratiti na projektnu suradnju sa sljedećim zemljama: Albanija, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Srbija.

- a. **Programska država – Bosna i Hercegovina.** Povijesne poveznice, neposredno susjedstvo, visoki stupanj povezanosti društva, kulture i gospodarstva te hrvatska konstitutivnost, neki su od ključnih razloga zašto je Bosna i Hercegovina među glavnim vanjskopolitičkim prioritetima Hrvatske. Bosna i Hercegovina suočena je s političkim nesuglasjem, usporenim

gospodarskim rastom, otežanim pristupanjem EU i susljedno nezadovoljstvom građana. Kao članica EU-a Hrvatska ima snažan interes podržati i pomoći Bosni i Hercegovini u političkom, društvenom i gospodarskom razvoju, koji bi ju približio članstvu u EU.

- 2. Sjeverna Afrika i Bliski istok** su nakon jugoistočne Europe sljedeći hrvatski interesni prsten koji je od sigurnosnog, gospodarskog i političkog značaja, ne samo za Hrvatsku, nego i za EU. Ove regije zbog svojeg su zemljopisnog položaja svojevrsni most između EU-a, Afrike i Azije. U tom pogledu, ova regija važan je dionik u raspravama o sigurnosnim i migracijskim pitanjima ali i partner s velikim kapacitetima za razvoj gospodarskih odnosa. Sjeverna Afrika i Bliski istok prošli su, a u nekim dijelovima još uvijek prolaze kroz razdoblje političkog i društvenog preslagivanja. Hrvatska može dati svoj doprinos u razrješenju i ublažavanju posljedica tih procesa.

Unutar regije Sjeverne Afrike i Bliskog istoka, Hrvatska će posebnu pozornost obratiti na projektnu suradnju sa sljedećim zemljama: Irak, Maroko, Palestinska samouprava, Sirija, Tunis.

- a. Programska država – Jordan.** U regiji, koja je obilježena dugotrajnom političkom nesigurnošću, Jordan se može izdvojiti kao primjer političke stabilnosti koja pozitivno utječe na gospodarski i društveni razvoj. Jordan je, susljedno, često odredište za izbjeglice iz okolnih kriznih područja. Dosadašnja razvojna suradnja Hrvatske i Jordana pokazala je značajne pozitivne učinke i ojačavanje suradnje donijet će koristi za obje države.

- 3. Najnerazvijenije i države u tranziciji** zemljopisno su raspršene ali tematski vrlo bliske države, koje se suočavaju sa sličnim izazovima krhkosti, nestabilnosti, sukoba kao i političke, gospodarske i društvene tranzicije. Suradnjom s ovim državama Hrvatska će, ne samo osigurati ispunjenje međunarodnih obveza,³² nego će imati priliku izravno prenositi vlastita iskustva ali i otvoriti mogućnosti daljnjeg razvoja međusobne suradnje na političkom i gospodarskom planu. U odabranim državama dosadašnja razvojna suradnja pokazala je djelotvorne rezultate na kojima se može graditi nastavak suradnje, dok su kod nekih od njih utvrđene mogućnosti za napredak u cjelokupnim dvostranim odnosima. Poticanje razvojne suradnje sa državama poput Mjanmara i Kolumbije pomoći će, između ostaloga, i Hrvatskoj u širenju razvojne suradnje izvan užeg regionalnog djelokruga te će osigurati otvorenost prema državama koje iskazuju potrebu za hrvatskim iskustvima, dok će suradnja s državama poput Tadžikistana ponovno otvoriti mogućnosti drugih oblika političke i gospodarske suradnje, kao i međusobne razmjene iskustava i suradnje u drugim zemljama u razvoju.

Među spomenutim državama, a sukladno gore navedenim kriterijima, Hrvatska će posebnu pozornost obratiti na projektnu suradnju sa sljedećima: Kolumbija, Mjanmar, Tadžikistan, Tanzanija, Ukrajina.

³² Sukladno zaključcima Konferencija UN-a o najnerazvijenijim državama a potom, Dogovoru iz Monterreya (2002.), Planu za djelovanje iz Addis Ababe te susljednim zaključcima Vijeća EU-a, razvijene države obvezale su se izdvajati za najnerazvijenije države 0,15-0,2% od BND-a.

- a. Programska država – Afganistan.** Afganistan je jedna od rijetkih zemalja koja nije ispunila niti jedan od osam Milenijskih ciljeva razvoja. Hrvatska je u Afganistanu prisutna sa svojim vojnim i civilnim misijama, no, imajući u vidu planiranu izlaznu strategiju vojne komponente bez koje bi sigurnosni uvjeti civilnog predstavnika bili značajno oslabljeni, u narednom razdoblju bit će razmotreno i smanjenje opsega razvojnih projekata pa time i promjena statusa Afganistana kao programske države. Suradnja će biti usmjerena na osnaživanje afganistanskih žena i djevojčica, osnaživanje lokalnih kapaciteta te suradnju s predstavnicima lokalne zajednice, uključujući i religijske vođe.

5.2. Sektorski prioriteti

Sektorski prioriteti odabrani su prema kriterijima iskoristivosti vlastitih znanja i iskustava, dosadašnjeg iskustva u provedbi i postojećih kapaciteta, usmjerenosti na glavne preduvjete razvoja te usklađenosti s nacionalnim prioritetima. Sukladno navedenome, Hrvatska će svoju razvojnu politiku usmjeriti na sljedeće sektore:

- 1. Ratna i poslijeratna demokratska tranzicija.** Svjesna dalekosežnih i dugoročnih posljedica sukoba, s ciljem smanjenja rizika izbijanja, prelijevanja ili obnavljanja sukoba, Hrvatska će se zalagati za dijeljenje znanja i iskustava u područjima izgradnje mira, što obuhvaća međunacionalnu i međuvjersku pomirbu; razoružanje, razvojačenje i resocijalizaciju branitelja; reformu sigurnosnog sektora; suzbijanje nekažnjivosti i procesuiranje ratnih zločina; suradnju s međunarodnim sudovima; mirnu reintegraciju teritorija; sveobuhvatni model pronalaska nestalih osoba i identifikacije posmrtnih ostataka uslijed ratnog djelovanja i održivo rješavanje pitanja izbjeglica i prognanika.

U tom pogledu, kao zemlja s imigracijskom i emigracijskom tradicijom, a naročito kao zemlja suočena s pitanjem izbjeglica i prognanika tijekom Domovinskog rata, te kao članica s vanjskim granicama EU-a, Hrvatska će nastaviti isticati važnost spoja migracija i razvoja gdje će posebnu pozornost obraćati na utjecaj dijaspore na razvoj, ne samo države šiljateljice, nego i države primateljice.

S ciljem uspostave preduvjeta za održivi razvoj u poslijeratnim društvima, Hrvatska će promicati uspostavu nacionalnih sustava protuminskog djelovanja, pružanje psihosocijalne pomoći sudionicima i stradalnicima rata, razvoj zakonodavnog i institucionalnog okvira za obnovu i revitalizaciju gospodarstva, s posebnim naglaskom na turizam te razvoj sustava socijalne zaštite.

Poštujući lokalni kontekst, nastojat ćemo ponuditi svoja iskustva i znanja u području izgradnje države usmjerena na jačanje uključivih političkih i gospodarskih institucija koje će promicati pravnu državu, pravilno upravljanje i temeljna ljudska prava. Usporedno s jačanjem institucija, naglasak će biti stavljen na jačanje gospodarskih kapaciteta, posebno jačanje malog i srednjeg poduzetništva.

Imajući na umu navedeno, Hrvatska će nastaviti prikupljati i usustavljivati iskustava o procesima kroz koje je prolazila u svojoj suvremenoj povijesti čime će biti omogućeno stvaranje, institucionaliziranje, očuvanje i prijenos nacionalne memorije koja će biti nadograđivana iskustvima prikupljenima u izvješćima o provedenim projektima u

zemljama partnericama. Ovime će Hrvatska na vidljiv i konkretan način moći ugraditi nacionalnu razvojnu komponentu u EU-ov i globalni instrumentarij međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći.

- 2. Razvoj čovjeka.** Hrvatska politika razvojne suradnje i humanitarne pomoći bit će vođena usmjerenošću na razvoj čovjeka, njegovo dostojanstvo, prava i dobrobit kao i razvoj ljudskih sposobnosti i ostvarenje punog potencijala, neovisno o spolu, statusu, pripadnosti, uvjerenju ili mjestu boravka. Susljedno, promicanje temeljnih ljudskih prava i uključivosti prožimat će sve segmente ove politike. Svjesna činjenice kako je siromaštvo univerzalno, kako ne poznaje zemljopisne, društvene ni dobne granice, i kako je društvena isključivost, temeljena na predrasudama, jedan od glavnih uzroka nejednakosti i raslojavanja društva, Hrvatska će svoju razvojnu politiku, uz borbu protiv siromaštva, usmjeravati prema krajnjem cilju jačanja dostojanstva te političke, gospodarske i društvene uključenosti pojedinca, koji će biti zadovoljan svojim životom i svojom ulogom u društvu i koji će na taj način pozitivno utjecati na razvoj svojeg okruženja.

Posebna će pozornost pritom biti usmjerena na sljedeća područja razvoja čovjeka:

- a. Obrazovanje** je jedan od najvažnijih alata za poticanje osobnog i profesionalnog razvoja kao i međusobnog poštivanja. Hrvatska će nastaviti poticati razvoj sustava obrazovanja u zemljama primateljicama te će dodatno razviti sustav međunarodne razmjene u području školovanja. U međunarodnoj zajednici promicat će znanje kao temeljnu i univerzalnu ljudsku vrijednost, koja je besplatna i koja ima umnožavajući učinak ako se razmjenjuje. U tom smislu bit će poticane inicijative globalnog obrazovanja kao i razmjene znanstvenih i tehnoloških dostignuća te će biti promicana uspostava i razvoj međunarodnih platformi za besplatnu razmjenu znanja, spoznaja i otkrića u svim područjima znanosti i tehnologije, kao i za kulturnu suradnju i razmjenu. Jednako tako, poticat će se interdisciplinarno promatranje i mjerenje razvoja, koje će pored uobičajeno ekonomske i statističke, uključivati široki spektar znanosti poput etnologije, sociologije, psihologije, lingvistike, antropologije, kulturologije, historiografije, komparativne religije ili aksiologije. Budući da je kultura važan sektor za društveni razvoj i razvoj čovjeka koji potiče pomirbu, sudjelovanje pojedinca u društveno-kulturnom životu i jačanje samopoštovanja, u svojim razvojnim programima poticat ćemo kulturnu raznolikost i međukulturalni dijalog. Hrvatska će se također zalagati za međugeneracijsku solidarnost i razmjenu znanja koja će potaknuti uključivost i spriječiti gubitak usvojenog znanja. Konačno, po uzoru na nekadašnju suradnju sa zemljama pokreta nesvrstanih, Hrvatska će također nastojati ponovno potaknuti sveučilišnu razmjenu studenata iz zemalja u razvoju, usklađujući specifične potrebe zemlje partnerice s hrvatskim prioritetima, naročito u pogledu gospodarske diplomacije. U tom svjetlu, obratit ćemo posebnu pozornost na održivost takvih projekata omogućavanjem povratka i samozapošljavanja u zemlji partnerici.
- b. Zdravlje** će biti u središtu hrvatske razvojne politike kao preduvjet osobnog razvoja, naročito žena, djece i mladih. U tom smislu, nastavit će se doprinositi jačanju zdravstvenog sustava zemalja partnerica te će se najugroženijim

skupinama pogođenim sukobom omogućiti psihološka pomoć, zdravstvena skrb i rehabilitacija kao i dijeljenje znanja o djelovanju liječničkih timova u sukobima. Podržavat će se jačanje javnozdravstvenih sustava, naročito u borbi protiv širenja zaraznih bolesti, te će se osnaživanjem reproduktivnog zdravlja žena poticati smanjenje smrtnosti žena, roditelja i djece. Provođit će se mjere za poticanje zdrave prehrane, sporta i psiho-fizičkog zdravlja kao ključnih sastavnica zadovoljnog i sretnog pojedinca.

- c. Zaštita i osnaživanje žena, djece i mladih.** Hrvatska će u svojim nastupima, promicanju, planiranju i provedbi razvojne i humanitarne politike također aktivno poticati osnaživanje žena kao i aktivnu zaštitu i obrazovanje djece, naročito u područjima pogođenima sukobom. Žene i djeca dokazano su najranjivije skupine stanovništva tijekom sukoba. Osim što su najčešće civilne žrtve sukoba, značajan je učinak žena na višesektorski razvoj. Ujedno, žene su neizostavne u upravljanju procesima pomirenja i poslijeratne obnove, sprječavanju nasilja, posebno seksualnog nasilja, samozapošljavanju i poslijeratnoj obnovi, kao i uzdržavanju obitelji tijekom kriza. Radom na razvoju ljudskih potencijala doprinosit će se stvaranju povoljne poduzetničke klime i osnaživanju žena, osobito poduzetnica, kao značajnog gospodarskog i društvenog čimbenika.

Djeca se ubrajaju među najbrojnije žrtve oružanih sukoba, ne samo kao pogođeno civilno stanovništvo, nego i sve češće kao prisilni izravni sudionici sukoba. Hrvatska razvojna i humanitarna politika bit će usmjerena prije svega na izvlačenje djece iz zone ratnog djelovanja, a potom i njihovo zadržavanje izvan te zone tako da im se omogući psihosocijalna i tjelesna rehabilitacija kao i uvjeti za proživljavanje djetinjstva, koje je ključno za daljnji osobni razvoj. Djeci i mladima bit će pružana prilika za usvajanje osnovnih znanja i vještina te će im biti omogućen što viši stupanj obrazovanja kako bi u što kvalitetnijem obliku mogli doprinijeti zajednici. Naročita pozornost bit će usmjerena protiv prisilnih sklapanja brakova te prisilnog rada djece kojoj će biti otvorene mogućnosti obrazovanja. Djeca i mladi bit će ciljna skupina razvojnih projekata temeljenih na programima obrazovanja, zdravlja, promicanja nenasilja i tolerancije.

- 3. Održivi gospodarski razvoj.** Izgradnja zdravih temelja za razvoj društva ovisi o uspostavi pametnog, održivog i uključivog gospodarskog okruženja koje će se temeljiti na korporativnoj, socijalnoj i okolišnoj odgovornosti, koje je oslobođeno od korupcije i koje poštuje lokalni kontekst. Hrvatska će težiti gospodarskom osnaživanju zemalja partnerica, kao važnom pospješivaču trajnog i održivog napretka društva otpornog na krize i prirodne katastrofe. U tom smislu, Hrvatska će koristiti vlastita iskustva gospodarske preobrazbe, poslijeratnog gospodarskog oporavka kao i ponovnog podizanja razine privlačnosti za strana ulaganja.

Kao zemlja koja vlastiti razvoj temelji na održivom korištenju resursa, zaštiti prirode i održanju bioraznolikosti, Hrvatska će u razvojne programe ugraditi sastavnicu zaštite okoliša, naročito u pogledu održivoga gospodarstva, turizma, poljoprivrede i ribarstva, održive proizvodnje i potrošnje te zaštite morskih ekosustava i vodnih resursa, kao općeg javnog dobra. Uzimajući u obzir rastuće probleme vezane uz klimatske

promjene, zemljama u razvoju pružat će se podrška u pogledu ograničavanja ili smanjivanja emisija stakleničkih plinova te u prilagodbi utjecajima klimatskih promjena. Jednako tako, zauzimat će se za pravo autohtonih stanovnika na samoodrživo posjedovanje i obradu zemlje te će se u državama, u kojima katastarsko pravo vlasništva nije uređeno, zalagati za uređenje zakupa zemlje koje je stanovnicima osnovni izvor prihoda.

Posebna pozornost bit će usmjerena na uključiv i pravedan gospodarski razvoj, odnosno gospodarski razvoj koji će biti ravnomjerno raspoređen na cjelokupno stanovništvo te ima pozitivan učinak na razvoj društva u cjelini. Promicat će se poštivanje međunarodnih okolišnih, radnih i društvenih standarda, zauzimati protiv dječjeg rada te promicati stajalište kako samo vremenski umjeren i dostojno plaćen rad osigurava zadovoljstvo, inovativnost i produktivnost radnika. Poštivanje lokalnog konteksta i običaja ključno je za postizanje pozitivnih učinaka kako za privatni sektor tako i za zajednicu. Naime, rano uspostavljena suradnja i pronalaženje zajedničkog interesa između organizacija civilnog društva, sindikalnih udruženja, lokalne zajednice i privatnog sektora temelj su uspješne integracije i prihvaćenosti ulagača od strane zajednice. Posljedično, takav odnos donijet će veće prinose i brži povrat ulaganja, a nastup na tržištu bit će trajno održiv.

S tim u skladu, u suradnji s privatnim sektorom bit će razmatrane mogućnosti podrške razvoju malog i srednjeg poduzetništva, cjeloživotnog učenja za poduzetništvo i financijske pismenosti kao ključne vještine, ženskog poduzetništva, gospodarstva temeljenog na znanju, zaštiti okoliša i revitalizacije gospodarstva nakon sukoba, naročito u pogledu turizma. Ohrabrivat će se kreativnost, inovativnost i razmjena spoznaja i iskustava.

Imajući u vidu promjenjivost globalnog razvojnog krajolika kao i nova događanja na međunarodnoj sceni, Hrvatska će, ovisno o situaciji, potrebama i interesima, u svojoj razvojnoj politici obuhvatiti i područja koja su izvan navedenih zemljopisnih ili sektorskih prioriteta kako bi ponudila odgovore na nove globalne izazove te zainteresiranim međunarodnim dionicima, naročito onima koji za to pokažu potrebu, ponudila svoja znanja i iskustva.

6. NAČELA RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI

Svjesna svojih komparativnih prednosti i ograničenih resursa, ali i činjenice kako poticanjem razvoja, sigurnosti i stabilnosti u drugim zemljama osigurava i vlastiti razvoj, stabilnost i sigurnost, Hrvatska će prije svega promicati uzajamnu međuovisnost i usklađenost mira, sigurnosti i razvoja. U tom kontekstu, Hrvatska će promicati sveobuhvatni pristup EU-a³³ u transformaciji sukoba u dijalog i to kroz rano upozoravanje i pripremljenost, sprječavanje sukoba, odgovor na krize i njihovo upravljanje, rani oporavak i održivu obnovu, stabilizaciju i izgradnju mira i države, jačanje otpornosti na buduće krize i katastrofe te dugoročni održivi razvoj.

Prilikom planiranja i provedbe politike međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći Hrvatska će ugrađivati međunarodno utvrđena načela, pri čemu će posebnu pozornost obraćati na poštivanje načela solidarnosti, pravednosti i humanosti. Razvoj jest ključan cilj i instrument vanjske politike koji doprinosi ostvarivanju solidarnosti i pravednosti u međunarodnim odnosima te posljedično promicanju ovih vrijednosti u različitim društvima. Bez solidarnosti i pravednosti kao ključnih načela na kojima se temelji razvoj, urušavaju se temelji svakog političkog i društvenog sustava. Razvoj utemeljen na solidarnosti i pravednosti omogućava svim narodima da okupe svoje snage i postanu tvorci vlastite sudbine te poziva svakog čovjeka na osobni napredak i razvoj. Načelo humanosti podrazumijeva potpunu posvećenost razvoju čovjeka i ublažavanju njegove patnje, u središte stavlja čovjeka, a cilj i sredstvo razvojne suradnje su dostojanstvo, prava i dobrobit čovjeka kao i razvoj ljudskih sposobnosti, podizanje svijesti i ostvarenje punog potencijala.

Tijekom programiranja suradnje sa zemljom partnericom Hrvatska će voditi računa o međusobnom sadržajnom povezivanju početnog humanitarnog djelovanja, suradnje u obnovi i razvojne suradnje. Programi će također biti oslonjeni na postizanje otpornosti i smanjenje rizika izbijanja novih kriza te povećanu pripremljenost za prirodne katastrofe. Jednako tako, imajući u vidu činjenicu kako prirodne katastrofe uzrokuju dalekosežne humanitarne krize protiv kojih i razvijena gospodarstva često trebaju pomoć međunarodne zajednice, Hrvatska će promicati jednakost u tretmanu prilikom dopreme humanitarne pomoći, točnije, zauzimat će se za mogućnost evidentiranja svake pomoći zatražene službenim međunarodnim kanalima.

U području humanitarne pomoći promicat će se međunarodno utvrđena načela humanosti, neutralnosti, nezavisnosti i nepristranosti³⁴. Jednako tako, razvojna suradnja i humanitarna pomoć bit će temeljene na načelima transparentnosti, djelotvornosti i usmjerenosti kojima će se nastojati dodatno smanjiti raspršenost, a povećati učinak dodijeljene pomoći. Konačno, kako bismo osigurali potpuni angažman zemlje partnerice, već u začetcima planiranja i provedbe razvojnih programa ustajavat ćemo na uzajamnoj odgovornosti i vlasništvu primatelja iz čega oba partnera izlaze međusobno osnaženi. S tim u skladu, razvijat ćemo partnerstva s međunarodnim organizacijama koje mogu najdjelotvornije odgovoriti na krizne situacije.

³³ Zaključci Vijeća EU-a o EU-ovom sveobuhvatnom pristupu, Bruxelles, 2014.

³⁴ Europski dogovor o humanitarnoj pomoći, Bruxelles, 2008.

7. OČEKIVANI UČINCI

Tablica 2. Strateški ciljevi i očekivani učinci

	Strateška opredjeljenja i pravci djelovanja	Strateški ciljevi	Očekivana postignuća	Očekivani učinci
1.	Promicanje važnosti očuvanja mira, međuovisnosti međunarodne sigurnosti i razvoja, sprječavanja i mirnog razrješavanja sukoba kao i provođenje programa iz kojih se artikuliraju naučene lekcije i dobre prakse	Promicati važnost očuvanja mira, međuovisnosti međunarodne sigurnosti i razvoja i mirnog razrješavanja sukoba.	Na međunarodnim forumima (EU, UN, Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj) poticane rasprave i promicane odluke o sprječavanju i mirnom razrješavanju kriza. U završnim dokumentima i zaključcima međunarodnih događaja unesena stajališta RH o međuovisnosti mira, sigurnosti i razvoja.	RH ima proaktivnu ulogu u organiziranju i aktivnom praćenju događaja na temu mira, sigurnosti i razvoja u globalnim okvirima. Unaprijeđena vidljivost i prepoznatljivost RH od strane partnerskih zemalja i drugih dionika u pružanju SRP-a s kojima RH ima unaprijeđen obujam i volumen SRP-a.
		Provoditi programe razvojne suradnje i humanitarne pomoći RH kao fokusirani napor kroz manji broj djelotvornih, ciljanih i sinergijskih akcija.	Okupljeni razvojni programi koji se provode kroz projekte sukladne zemljopisnim i sektorskim prioritetima, uz poštivanje međunarodnih načela i dobrih praksi. Izrađeni programi razvojne suradnje za partnerske zemlje iz zemljopisnih prioriteta, u suradnji sa zemljama partnericama i u komunikaciji s drugim dionicima .	Proveden manji broj obujmom većih projekata sukladnih sektorskim prioritetima koji se sustavno i trajno vrjednuju, a naučene lekcije se obrađuju i dijele sa svim dionicima. Programi SRP-a koje provodi i u kojima sudjeluje RH angažiraju međusektorske kapacitete u zemlji partnerici (primateljici) i RH za dobrobit ljudi i zajednica u partnerskim zemljama u kojima se provode.

		<p>Primjenjivati jedinstvena iskustva ratne i poslijeratne demokratske tranzicije u međunarodnim razvojnim projektima.</p>	<p>Katalog tranzicijskih iskustava RH s pojedinačnim tematskim studijama služi za sustavan prijenos tranzicijskih iskustava u čijem provođenju sudjeluju stručnjaci i stručnjakinje o čemu podatke vodi MVEP RH.</p> <p>Tematske studije o prikupljenim i usustavljenim konkretnim iskustvima ratne i poslijeratne demokratske tranzicije (primjerice iskustva međunacionalne pomirbe, uspostave sustava razminiranja, razoružanja i resocijalizacije branitelja itd.) dostupne su domaćoj i međunarodnoj javnosti.</p> <p>RH sustavno potiče kroz sve mehanizme pružanja SRP-a sinergijsko djelovanje i sudjelovanje svih nacionalnih dionika u prijenosu tranzicijskih iskustava.</p>	<p>Zemlje partnerice koriste se Katalogom tranzicijskih iskustava RH i jedan dio SRP-a RH je planiran i proveden u partnerskim zemljama, a dobre prakse i naučene lekcije su prepoznate i dostupne domaćoj i međunarodnoj javnosti, osobito u partnerskim zemljama.</p> <p>U domaćoj i međunarodnoj javnosti je prepoznat doprinos RH i domaćih stručnjakinja i stručnjaka iz spektra svih nacionalnih dionika, u prijenosu tranzicijskih iskustava.</p> <p>Unaprijeđena je održivost primijenjenih tranzicijskih iskustava iz RH u partnerskim zemljama primateljicama SRP-a, a dionici iz tih zemalja su uključeni u obuku domaće i međunarodne javnosti o dobrim praksama i naučenim lekcijama o procesima i postignućima u svojim društvima.</p>
2.	<p>Uključivanje nacionalnih političkih, gospodarskih i društvenih dionika u međunarodnu razvojnu politiku i unaprjeđivanje razumijevanja potreba i potencijala međunarodne razvojne suradnje u pozicioniranju</p>	<p>Osigurati usklađenost nacionalnih politika s politikom međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći koju se promatra kao instrument za postizanje</p>	<p>Nacionalna resorna tijela provode nacionalne politike usklađene s nacionalnom razvojnom i humanitarnom politikom.</p> <p>Okupiti i usuglasiti dionike oko prioriternih ciljeva razvojne i</p>	<p>Materijalni i nematerijalni resursi koriste se sustavno, ciljano i učinkovitije, a sinergijsko djelovanje je ugrađeno u operativne razine provedbe SRP-a.</p> <p>Institucionalni i izvaninstitucionalni dionici okupljeni u nacionalne platforme te provode razvojnu i humanitarnu</p>

RH na međunarodnoj razini.	održivog razvoja i međunarodne sigurnosti.	humanitarne politike.	politiku u skladu s nacionalnim prioritetima.
	Poticati razumijevanja javnosti o potrebama i potencijalima te o ulozi, ciljevima i važnosti razvojne i humanitarne politike kao instrumenta za postizanje održivog razvoja i međunarodne sigurnosti.	Sustavnim pristupom educiranju javnosti unaprijeđena je zastupljenost tema razvojne i humanitarne politike u javnim glasilima. Niz organiziranih događaja o temama razvojne i humanitarne politike potiče dijalog i suradnju institucionalnih i izvaninstitucionalnih dionika.	Mobilizirani su resursi institucionalnih i izvaninstitucionalnih dionika okupljenih u nacionalne platforme koje provode razvojnu i humanitarnu politiku u skladu s nacionalnim prioritetima. Izgrađena je javna podrška za politiku RH koja ima izravni utjecaj na globalni i nacionalni razvoj i sigurnost. Sustavnim informiranjem i izobrazbom dionici i zainteresirani suradnici su upoznati s mogućnostima korištenja vanjskih financijskih instrumenata Europske unije za provođenje razvojne i humanitarne politike u skladu s nacionalnim prioritetima.
	Koristiti Hrvatsku i diplomatsku mrežu Europske unije za provođenju razvojne i humanitarne politike u skladu s nacionalnim prioritetima.	U utvrđivanju, planiranju, provedbi i nadzoru programa razvojne suradnje u trećim zemljama, kako u logističkom tako i u financijskom i savjetodavnom smislu, koriste se raspoloživi resursi institucionalnih dionika.	Mobilizirani su resursi institucionalnih dionika u provođenju razvojne i humanitarne politike u skladu s nacionalnim prioritetima. Potaknuta i ostvarena je suradnja i razmjena iskustava s partnerima unutar EU-a.

3.	Sudjelovanje u postojećim multilateralnim formatima i inicijativama za unaprjeđenje dijaloga o razvojnim prioritetima i potrebama i stvaranju organizacijskih pretpostavki za bližu suradnju novih i malih donatora u postojećim platformama.	Poticati okupljanje članica EU-a i drugih međunarodnih partnera sa sličnim iskustvima i kapacitetima.	Stvorena koalicija malih donatora koji mogu potaknuti smanjenje tradicionalnih podjela između globalnog Sjevera i globalnog Juga i suočavanje s izazovima poput nejednačnosti u prilikama za doprinos.	Važnost uloge malih donatora u strateškom planiranju i provedbi razvojne politike prepoznata je na međunarodnoj razini. Potaknuto je smanjenje tradicionalnih podjela između globalnog Sjevera i globalnog Juga.
		Politički i financijski podržati međunarodne institucije koje djeluju u područjima razvojne suradnje i humanitarnog djelovanja te ovisno o potrebama razmatrati dodatno usmjeravanje sredstava za organizacije čiji su prioriteti i djelovanje usklađeni s razvojnim i humanitarnim prioritetima Hrvatske.	Ostvareno je značajnije političko približavanja i pristupanje međunarodnim organizacijama poput Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj. Nacionalni stručnjaci i stručnjakinje su sustavno i planski uključeni u međunarodne misije i projekte razvojnog i humanitarnog predznaka. Podržano i obogaćeno djelovanje EU-a i međunarodnih institucija uključivanjem nacionalnih stručnjaka u njihov rad.	Hrvatska kao članica u Odbora za razvojnu pomoć pri Organizaciji za gospodarsku suradnju i razvoj, koji okuplja najistaknutije i najrazvijenije zemlje davateljice razvojne pomoći, svoje djelovanje usklađuje i na toj razini. Mobilizirani su resursi institucionalnih dionika u provođenju razvojne i humanitarne politike u skladu s nacionalnim prioritetima i unaprijeđena je međunarodna vidljivost kapaciteta i doprinosa Hrvatske u pružanju razvojne i humanitarne pomoći.
4.	Usklađivanje nacionalnog zakonskog i proračunskog okvira s dobrim praksama za olakšavanje provedbe razvojne suradnje i humanitarne pomoći	Povećati obujam i volumen SRP-a u skladu s preuzetim međunarodnim obvezama.	Povećan financijski opseg razvojne politike do razine 0,33% od bruto nacionalnog dohotka do 2030. godine.	Ispunjene međunarodne obveze u pogledu izdvajanja za SRP.
		Povećati sinergijski učinak kroz međuresornu	Postignuto je međuresorno proračunsko planiranje provedbe	Proračunski izdatci za provedbu razvojne suradnje i humanitarne pomoći su

	proračunsku suradnju u planiranju i provedbi razvojne suradnje i humanitarne pomoći.	razvojne suradnje i humanitarne pomoći.	optimizirani i sinergijski učinak institucionalnih dionika se sustavno prati.
	Uskladiti nacionalni zakonodavni okvir za olakšavanje provedbe razvojne suradnje i humanitarne pomoći.	Prijedlozima unaprijediti i prilagoditi zakonodavni, institucionalni i upravno-tehnički okvir. Izraditi analize i procjene za institucionalno okupljanje nacionalnog razvojnog i humanitarnog djelovanja u jedno nacionalno tijelo.	Zakonodavni i upravni okvir omogućuju fleksibilnu provedbu razvojne i humanitarne politike. Odluka i plan aktivnosti koji vode prema centralizaciji provedbe razvojne i humanitarne politike na nacionalnoj razini predloženi su na temelju procijenjenih mogućnosti i kapaciteta.

Ova Nacionalna strategija objavljuje se u Narodnim novinama.